

کتابخانه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مرکز ملی منابع علوم انسانی

آموزش
زبان
فارسی

آموزش زبان و ادبیات فارسی در مصر

دکتر منی احمد حامد

پنجاه سال پیش در دانشگاه‌های قاهره و عین الشمس گروه آموزش زبان و ادبیات فارسی راه‌اندازی شد و از آن پس رشته زبان و ادبیات فارسی در بیشتر دانشگاه‌های مصر تدریس می‌شد. دانشگاه عین الشمس در شهر قاهره قرار دارد و در دو دانشکده ادبیات و زبان‌های خارجی آن زبان فارسی تدریس می‌شود. در دانشگاه قاهره سابقه زبان فارسی به سال ۱۹۴۷ میلادی برمی‌گردد. فارغ‌التحصیلان این دو دانشگاه نقش بزرگی در گسترش زبان و ادبیات فارسی و ترجمه آن به زبان عربی داشته و دارند. برخی از مترجمین و آثار ترجمه شده توسط آنان به قرار زیر است:

-دکتر ابراهیم الشواربی / دیوان حافظ

-دکتر عبدالوهاب عزام / گزیده شاهنامه فردوسی و بازنگری در ترجمه بنداری

شاهنامه

- دکتر سعاد عبدالهادی قندیل / محقق در عرفان و تصوف ایران
- دکتر عبدالنعیم حسین / گزیده‌ای از آثار نظامی گنجوی
- دکتر بدیع محمد جمعه / منطق الطیر عطار
- از طرف دیگر امروزه در بسیاری از دانشگاه‌های مصر رشته مستقل زبان و ادبیات فارسی دایر است از جمله:
- دانشکده‌های زبان‌ها و ترجمه (مخصوص پسران) و علوم انسانی (مخصوص دختران) در دانشگاه الازهر
- دانشکده منصوره
- دانشکده‌های ادبیات سوهاج، ادبیات سیوط، ادبیات قنا در دانشگاه جنوب الوادی

- دانشکده ادبیات دانشگاه حلوان

در گروه‌های زبان و ادبیات فارسی این دانشگاه‌ها بیش از ۲۰۰ استاد زبان فارسی مشغول تدریس هستند و سالیانه بیش از ۳۰۰ دانشجوی فارغ‌التحصیل می‌شوند. تدریس این رشته در گروه‌های زبان عربی و تاریخ نیز صورت می‌گیرد. در واقع دانشجویان این رشته نیز ملزم به فراگیری زبان فارسی در طول مدت تحصیل هستند. دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی در مقطع لیسانس ۲۴ موضوع درسی دارند که عبارت است از:

آموزش زبان فارسی مقدماتی / دستور زبان فارسی / جمله‌سازی / مکالمه / تاریخ ایران / عرفان و تصوف / ادبیات تطبیقی فارسی و عربی / ترجمه / مصادر فارسی / بررسی متون و...

آموزش زبان‌های شرقی از جمله ترکی و اردو نیز در ضمن زبان فارسی صورت می‌گیرد، بدین صورت که دانشجویان این رشته در اولین سال تحصیلی زبان مورد نظرشان را انتخاب می‌کنند و در سال دوم ملزم به یادگیری زبان فارسی هستند، اما در دانشکده زبان‌ها دانشگاه عین‌الشمس آموزش زبان فارسی به طور رسمی از سال اول آغاز می‌شود و در نتیجه تعداد واحدهای درسی این رشته در دانشگاه عین‌الشمس بیشتر از دانشکده‌های دیگر است، به عنوان مثال دانشجویان دانشگاه منوقیه واحدهای زیر را در سال اول می‌گذرانند:

دستور زبان فارسی / دستور زبان عبری / زبان‌شناسی عمومی / تاریخ ایران پیش از

اسلام / دستور زبان عربی / زبان انگلیسی / انشاء زبان فارسی / تمرین زبان عبری /
تاریخ ملت‌های سامی / ادبیات زبان عربی
و دانشجویان دانشگاه منصوره واحدهای زیر را در سال اول می‌گذرانند:
دستور زبان فارسی / انشاء زبان فارسی / دستور زبان عبری / تمرین زبان عبری /
زبان‌شناسی عمومی / پیدایش زبان‌های سامی / تمدن خاورمیانه‌ای قدیم / تاریخ ایران
قدیم تا ورود اسلام به ایران / دستور زبان عربی / دستور زبان اروپایی
و در دانشکده السن دانشگاه عین‌الشمس واحدهای زیر به دانشجویان تدریس
می‌شود:

دستور زبان فارسی / نثر فارسی / آواشناسی زبان فارسی / تاریخ ایران پیش از
اسلام / زبان‌شناسی عمومی / دستور زبان عربی / زبان ترکی / زبان اروپایی / ترجمه از
زبان فارسی به عربی و برعکس / شعر فارسی / روش تحقیق.
از طرف دیگر دانشجویان زبان‌های آلمانی - انگلیسی - ایتالیایی و غیره در دانشکده
السن دانشگاه عین‌الشمس می‌توانند زبان فاسی را به عنوان زبان دوم انتخاب کنند و
دروس دستور زبان فارسی، مکالمه و قرائت فارسی را بخوانند، اما دانشجویان رشته
زبان و ادبیات فارسی ضمن تحصیل در چهار سال متوالی و شرکت در امتحان شفاهی
و کتبی، پس از قبولی می‌توانند وارد مرحله کارشناسی ارشد شوند. کارشناسی ارشد
نیز شامل دو سال تحصیلی عمومی و تخصصی و شاخه تخصصی شامل متون ادبیات
فارسی و زبان‌شناسی و دستور زبان فارسی است. ورود به مرحله دکترا پس از قبولی
در پایان‌نامه فوق لیسانس و انتخاب موضوعی دیگر به عنوان پایان‌نامه دکتراست.
به نظر می‌رسد پیشنهاد‌های زیر در بهبود وضعیت تدریس زبان و ادبیات فارسی
قابل توجه باشد:

- تعدیل برنامه آموزشی و گنجانیدن بیشتر دروس محاوره در واحدهای درسی
- ایجاد مراکز فرهنگی، آموزشی ویژه آموزش زبان فارسی و مجهز به سیستم
سمعی و بصری

- اعطای فرصت‌های تحصیلی و تحقیقی در ایران به دانشجویان مقاطع بالاتر
- اعطای فرصت‌های شرکت در دوره‌های دانش‌افزایی مرکز گسترش زبان و
ادبیات فارسی

- گسترش روابط علمی و فرهنگی میان استادان مصری و ایران